

Jerzy Głazek (1936–2009)

W dniu 3 lipca 2009 r. zmarł w Poznaniu prof. dr hab. Jerzy Głazek, wybitny i wszechstronny geolog, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności. Studia z zakresu geologii ukończył w 1955 r. na Uniwersytecie Warszawskim, przez wiele lat pracował tam jako nauczyciel akademicki, zaś od 1991 r. w podobnym charakterze zatrudniony był na Uniwersytecie w Poznaniu, ostatnio na stanowisku profesora zwyczajnego. Tytuł profesora nauk o Ziemi nadany mu został w 1998 r.

Naukowa działalność Jerzego Głazka dotyczyła szerokiego spektrum zagadnień z różnych dziedzin nauk geologicznych; wśród nich poważną rolę odgrywała problematyka związana z jaskiniami i krasem kopalnym. Początkowo obiektem jego zainteresowań były jaskinie tatrzańskie, później inne krasowe obszary Polski, w tym Góry Świętokrzyskie i Wyżyna Krakowsko-Wieluńska, a także niektóre regiony Wietnamu, Czech, Słowacji, Niemiec i Bułgarii. Opanował specjalistyczne techniki poruszania się po jaskiniach, co pozwalało mu na osobiste dokonywanie obserwacji i prowadzenie badań w interesujących go partiach trudno dostępnych jaskiń.

Przy okazji wykonywania pracy magisterskiej na terenie wschodnich Tatr uzasadnił pogląd, że obie Jaskinie Wołoszyńskie rozwinęły się powyżej strefy wiecznej zmarzłoci. Wraz z T. Dąbrowskim stwierdził istnienie głębokich, krasowych przepływów między Dolinami Pańszczyca a Olcząską.

Wraz z J. Rudnickim i A. Szykiewiczem wyróżnił „jaskinie progłacjalne” jako nowy, odrębny typ genetyczny jaskiń. Był też współautorem obszernych, przeglądowych artykułów na temat krasu tatrzańkiego.

Jednym z głównych kierunków jego działalności były prowadzone przez szereg lat badania dotyczące problemów kopalnych form krasowych różnego wieku oraz osadów te formy wypełniających, które stanowiły podstawę do rekonstrukcji paleogeograficznych i rozważań paleotektonicznych. Badania te prowadził bądź samodzielnie, bądź w rozmaitych zespołach ze specjalistami z różnych dziedzin. Z reguły był inicjatorem tych zespołowych badań i przeważnie głównym autorem publikacji. Na wymienienie zasługuje przede wszystkim rozdział pt. „*Karst of Poland*” zawarty w monograficznym dziele opublikowanym przez wydawnictwo Elsevier (1972), a także rozdział pt. „*Paleokarst of Poland*” w podobnego typu dziele „*Paleokarst, Systematic and Regional Review*” (1989). Dodać trzeba, że J. Głazek był też jednym z czterech redaktorów drugiej ze wspomnianych książek.

Na polu badań krasu, jego ogromną zasługą było wprowadzenie, pionierskie w skali naszego kraju, zastosowania metod fizycznych dla określania wieku osadów krasowych, przede wszystkim datowania nacieków jaskiniowych metodą spektrometrii *alfa* niezrównoważonego szeregu uranowego. Metoda ta stosowana jest obecnie w Polsce (głównie przez H. Hercman) na

coraz większą skalę, co umożliwia szeroką i owocną współpracę międzynarodową, szczególnie między speleologami polskimi i słowackimi.

Wyniki badań dotyczących krasu i bardzo liczne, różnorakie publikacje z tego zakresu spowodowały, że J. Głazek uznawany był za najwybitniejszego w Polsce znawcę tej problematyki, cenionego i szeroko znanego na forum międzynarodowym.

Zmarły, niemal od początku istnienia Sekcji Speleologicznej Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika był jej aktywnym członkiem i uczestniczył prawie we wszystkich, corocznych sympozjach przez nią organizowanych, a przez wiele lat (od 1981 r.) był przewodniczącym tej Sekcji. Dzięki jego inicjatywie i staraniom Polska w 1973 r. stała się krajem członkowskim Międzynarodowej Unii Speleologicznej (UIS). Od tego czasu był reprezentatem naszego kraju we władzach Unii, przez kilka lat był zastępcą jej sekretarza generalnego, a w latach 1977–1986 sekretarzem Komisji Krasu Kopalnego i Speleochronologii UIS.

Różnoraka i owocna działalność Jerzego Głazka związana z jaskiniami doczekała się uznania w postaci rozmaitych nagród i wyróżnień, w tym Medalu 40-lecia Sprawy Słowenskich Jaskiń, nadanego przez Ministra Ochrony Środowiska Republiki Słowacji (2000), Medalu 100-lecia Polskich Organizacji Tatarniczych, nadanego przez PZA (2003), a także Nagrody Naukowej im. Marii Markowicz-Łohinowicz (dwukrotnie, w 1977 i 1991 r.).

Ryszard Gradziński